

A Társaság tudományos pályázatairól

Az MHTT 1991-től minden évben pályázati felhívást ad ki tudományos cikkek, tanulmányok megírására. *A pályázat meghirdetésének célja:* a Társaság tagságának aktivizálása, a tudományos tevékenység, mindenekelőtt a kutatás ösztönzése; publikálásra alkalmas, elsősorban a gyakorlatban is hasznosítható anyagok készítése, a tagság önmegvalósítási lehetőségeinek bővítése.

Történetének első tíz évében, 2000-ig a Társaság központi és szakosztályi pályázatokat is hirdetett. Ez a rendszer akkor azért volt jó, mert a „központi”, átfogó jellegű tudományos problémák mellett az egyes szakosztályok, szakterületek speciálisabb kérdéseiben is ráirányíthatták a kutatók figyelmét a megoldásra váró aktuális kérdésekre, feladatokra.

Az 1991-es, első pályázati év kiugró aktivitást és eredményességet mutatott, mintegy 50 pályamunkát nyújtottak be a szerzők. Sajnos ez a kezdeti lendület fokozatosan csökkent az évek folyamán. Az elnökség a szakterületek jobb szakmai összehangoltságát remélve 1992-től inkább a szakosztályi kiírásokat ösztönözte, de a beérkezett összesen 25 pályamunka már jelentős csökkenést mutatott.

Az 1994-es év központi pályázatára 16, a szakosztályi kiírásokra 50 művet nyújtottak be, ami ismét bizakodásra adott okot. Sajátos vonása ennek az időszaknak az is, hogy az 1995-ös pályázatok a benyújtott szinopszisok alapján ún. megbízásos, szerződéses pályázat volt, amely akkor az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások (OKTK) rendszeréhez hasonlított. A beérkezett 30 szinopsziszból 18 pályamunka készült, amelyből 15 került elfogadásra és kifizetésre is. A kérdések aktualitása érdekében több évben is (pl. 1996-ban és 1997-ben) egyeztetésre kerültek a HM és a HVK tudományos szerveivel a meghirdetni kívánt témák. Az 1996-os év vegyes kiírást hozott, voltak szerződéses és jelíges pályaművek is. Az előzetes szinopszisok többségében biztosították az elkészült anyagok színvonalát és tartalmát, ugyanakkor volt példa arra is, hogy végül nem került néhány mű elfogadásra. Nehezítette a helyzetet a pályamunkák díjazására szolgáló fedezet előteremtése.

Ebben az időszakban a tagság nyomására kialakult a jelíges pályázati rendszer, ami erősítette a függetlenséget, a szakmai értékek objektívebb megítélését. Az időszak vége felé a szerződéses pályázatok anyagi fedezetének biztosítása egyre problémásabbá vált, mivel ennek nem voltak fix forrásai, mint más szervezeteknél (MTA, OKTK). A pályázati anyagok a bírálók megítélése szerint megfeleltek az elvárásoknak, ezért egy részük szerkesztett változatban közlésre kerülhetett a Hadtudomány-

ban, más részüket átvette a Honvéd Vezérkar Tudományszervező Osztálya, felvállalva a díjazásukat is, illetve a dolgozatok egy részét a szakmai előljáró szervek felé továbbítottuk feldolgozás, felhasználás céljából.

A Társaság tízéves történetét feldolgozó kötet¹ összegzett adatai szerint 2000-ig összesen 250 pályamunka érkezett be, amelyből 111 központi, 139 pedig szakosztályi pályázati felhívásokra készült. A bírálók javaslatai alapján I. díjat nyert 17, II. díjat 27, III. díjat pedig 34 tanulmány. A fentiekén kívül különdíjat kapott 70 tanulmány szerzője.

2000-ben az MHTT elnöksége felülvizsgálta a pályázati rendszert. Megszüntette a szakosztályi és központi pályáztatást és a központi kiírás mellett döntött.

A második tízéves időszak pályázati aktivitása változónak, egyes években alacsonynak is mondható, ami sok okra vezethető vissza. Azok a folyamatok, amelyek a társadalmat és ezen belül a védelmi szféra szervezeteit érintették, nem hagyták érintetlenül a Társaságot sem. Az átszervezések, összevonások, diszlokációk, objektumbezárások jelentős mértékben leterhelték a tagságot és ez óhatatlanul rányomta bélyegét a pályázati aktivitásra is.

Nem hagyható figyelmen kívül az a hatás sem, hogy a Társaság anyagi helyzetéből adódóan például 2003-ban kénytelen volt a pályázati felhívástól eltekinteni, más években pedig olyan mendemondák is szárnyra kaptak, miszerint azért nem díjazza az elnökség megfelelő számban a pályamunkákat, mert nincs rá pénz. Ez utóbbiak alaptalan hírek voltak. Az igazság az volt, hogy a kiírásnak megfelelően csupán a pályamunkák fele díjazható, így pl. amikor 5 pályamunka érkezett be, egy helyezés már nem került kiadásra, a színvonaluk miatt esetleg éppen az első hely, de ennek nem anyagi okai voltak.

A táblázatból jól látható, hogy a Társaság második tízéves periódusában 5–10 körüli pályázati mennyiséggel stagnál a benyújtott anyagok száma. Jól érzékelhető az a tendencia is, hogy a pályázók között egyre több (bár a tényleges számukhoz képest kevésnek tűnő) fiatal kutató, doktorandusz nyújt be pályaművet, illetve, az is kiderül az évenkénti eredményekből, hogy több „állandó” pályázó dolgozik évről-évre.

Ami a pályamunkák célját, felhasználását illeti, egyrésztől szolgálják a személy tudományos kutatói fejlődését, íráskészségét, az adott szakmai terület megoldásra váró kérdéseinek kidolgozását, másrésztől a hadtudományi irodalom szerves részévé válva híven tükrözik egy időszak előrehaladásának lépéseit, hozzájárulnak a szerzők nézeteinek megmérettetéséhez, a hadtudomány idősebb, már sok éve pályán lévő szakembereivel való eszmecserehez.

A pályaműveket szerkesztett formában, a Hadtudomány is közzéteszi, sőt azokat is, amelyek ugyan nem nyertek díjat, de a bírálók véleménye szerint alkalmasak a nyílt közlésre, így az interneten is elérhetővé válnak. A későbbi hadtudományi kutatások támogatása céljából a pályázatok a Társaság titkárságán katalogizálva megtalálhatók, kutathatók.

1 A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság 1990–2000. MHTT, Budapest, 2000. november. ISBN: 963-00-4712-8. 56. p.

Kimutatás az évenként beérkezett pályamunkák számáról és díjazásáról²

Év	Beérkezett pályamunkák száma/megfelelő	Szerződéses benyújtott/elfogadott	Jeligés	I.	II.	III.	Különdíj
				helyezett			
2001	10/7	3/2	7	1	1	1	1
2002	13/13	7/7	6	1	1	1	0
2003	Anyagi források hiányában nem került kiírásra pályázati felhívás ebben az évben						
2004	12/12	0	12	1	2	3	0
2005	5/5	0	5	0	2	0	0
2006	5/5	0	5	0	1	1	0
2007	10/10	0	10	1	1	2	0
2008	5/5	0	5	1	1	0	0
2009	8/8	0	8	1	1	2	0
Összesen	68/65	10/9	58	6	10	10	1

Össességében az MHTT tudományos pályázati kiírásai évről-évre nem csak az aktuális hadtudományi témák, feladatok tükrévé, de a társaság tagságának életét befolyásoló körülmények visszajelzőjévé is váltak, akár önálló vizsgálat, kutatás tárgyát is képezhetnék. Mindezek ellenére és dacára a Társaság vezetősége eltökélt a pályázati rendszer folytatásában, ha az élet úgy kívánja, korszerűsítésében is.

Dr. Ványa László mk. alezredes

² Az adatok forrása a Hadtudományban, illetve az interneten megjelent pályázati eredmények közzlése volt.